

Fornminner på Tanum

2005 er friluftslivets år, og LA21- turveiselskapet i samarbeid med Natur- og idrettsforvaltningen presenterer kulturminner langs hovedturveiene i Bærum.

Se månedens turvei A1/A2 for mai som følger Tanumplatået på langs, fra grensen Askergrensen i syd til Skui i nord, og på tvers fra Haug og Emma Hjort i øst til Ringi i vest. Månedens kulturminne er utvalgte fornminner i middelalderkirkens nærhet.

Kulturminner defineres som spor etter fortidig menneskelig virksomhet og det skilles mellom fornminner og kulturminner fra nyere tid. Skillet går ved reformasjonen i 1537. Fornminnene er automatisk fredet. Tanumplatået er rikt på både fornminner og nyere tids kulturminner. Kulturlandskapet med dyrket mark og gårdstunene hører til nyere tid. Middelalderkirken og de gamle kirkeveitraséene er fornminner. Tanum kirke er en steinkirke i romansk stil fra siste halvdel av 1100-tallet. Kalkmaleriene i kirken er datert til 1300-tallet. Ikke alle fornminner er like synlige som middelalderkirken.

Gravhauger

For det utrente øyet kan mange fornminner oppfattes som en del av naturen. Gravhauger, gravrøyser og fossile åkre hører til disse. Et godt eksempel er gravhaugfeltet langs hekken på Nordre Tanum. Gravhaugen nærmest tunet er lett å identifisere, mens de tre haugene nordenfor ikke er fullt så tydelige. Den ene haugen er til og med bebygget med en potetkjeller.

Arkeologene anslår alderen på gravhaugene på Tanum til bronsealder/jernalder og mener at graven kan fortelle om individet, samfunnet og tiden. Ikke alle fikk en slik begravelse. De fleste ble begravet rett i bakken uten annen markering. Gravskikken har endret seg over tid. I enkelte perioder var det skikk å kremere den døde sammen med eiendelene. Når haugene eller røysene har et søkk eller en sjakt i toppen kan det være fordi den er plyndret eller fordi gravkammeret er sunket sammen.

Gravrøyser

I det nordøstre hjørnet av åkeren på den andre siden av Tanumveien ligger en gravrøys som er godt synlig når det ikke er løv på trærne. Den danner en flott silhuett mot himmelen når man kommer opp den gamle kirkeveien Haugskleiva (se månedens kulturminne januar 2004). Arkeologene har tidfestet den til bronsealderen. Bronsealderrøysene er bygget av stein og ligger gjerne ved allfarvei og med vidstrakt utsyn til landskapet omkring.

Fossile åkre

Mellom gravrøysa ved Haugskleiva og Tanumutsikten er det to partier med høye, slanke løvtrær og jevn skogbunn. Dette er gamle, gjengrodde jorder som en gang ble ryddet for hånd. Her hersker en spesiell atmosfære. I de fjellendte skråningene i åkerkanten ligger det større og mindre røyser med rydningsstein og i de nederste partiene ligger reina - et tykkere parti av jord - som er dannet ved at jorda siger nedover når åkeren pløyes.

Litteratur:

Bårdseth, Gro Anita, Arkeologi: historia om historia før historia, 2001

Solberg, Karin (red.): Finn Fortiden! Automatisk fredete kulturminner i Bærum, Bærum kommune, Natur og idrettsforvaltningen, kulturvern: 2000.